

ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ СТАТУС ЕКСПЕРТА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ПОЛЬСЬКИЙ ДОСВІД

EXPERT PROCEDURAL STATUS IN CRIMINAL PROCEEDINGS: POLISH EXPERIENCE

Дуфенюк О.М.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри криміналістики,

судової медицини та психіатрії факультету № 1
Інституту з підготовки фахівців для підрозділів

Національної поліції

Львівського державного університету внутрішніх справ

Стаття присвячена системному аналізу процесуального статусу експерта у кримінальному провадженні Польщі та пошуку позитивного досвіду правової регламентації його діяльності відповідно до європейських стандартів. Посилена увага до постаті експерта у кримінальному процесі зумовлена тим, що тільки він є специфічним учасником, який володіє спеціальними знаннями, що дає змогу давати фахову вузькоспеціалізовану оцінку фактам, подіям, об'єктам та явищам, пов'язаним із подією злочину. Розглянуто права, обов'язки та відповідальність експерта, а також висвітлено співвідношення понять «експерт – свідок», «експерт – спеціаліст», «експерт – суддя».

Ключові слова: процесуальний статус, експерт, висновок експерта, кримінальне провадження, Республіка Польща.

Статья посвящена системному анализу процессуального статуса эксперта в уголовном производстве Польши и поиску положительного опыта правовой регламентации его деятельности в соответствии с европейскими стандартами. Усиленное внимание к личности эксперта в уголовном процессе обусловлено тем, что только он является специфическим участником, который обладает специальными знаниями, позволяющими давать профессиональную узкоспециализированную оценку фактам, событиям, объектам и явлениям, связанным с событием преступления. Рассмотрены права, обязанности и ответственность эксперта, а также освещено соотношение понятий «эксперт – свидетель», «эксперт – специалист», «эксперт – судья».

Ключевые слова: процессуальный статус, эксперт, заключение эксперта, уголовное производство, Республика Польша.

The article is devoted to system analysis expert procedural status in criminal proceedings in Poland and find the positive experience of legal regulation of its activities in line with European standards, with the aim of implementing the positive provisions into national law. The increased attention to the figure of the expert in criminal proceedings due to the fact that it is only a specific participant, who has special knowledge that can provide highly specialized professional assessment of the facts, events, objects and phenomena associated with crime. Considered the rights, duties and responsibilities of the expert and highlighted relations between the concepts «expert – witness», «expert – specialist», «expert – the judge».

Key words: procedural status, expert, expert opinion, the criminal proceedings, Poland.

Постановка проблеми. Міжнародна політика євроінтеграції зобов'язує Україну впроваджувати у практику кримінального провадження міжнародні стандарти функціонування правових інститутів, зокрема у сфері судової експертології. Однак у Європі сьогодні не існує єдиної позиції до цілої низки суттєвих питань, що стосуються залучення експерта, порядку та форми надання висновку, оцінки цього висновку судом. У різних країнах статус експерта може варіюватись від категорії «свідок», «специфічний свідок» до «суддя фактів», «науковий суддя». З огляду на це актуальним є вивчення підходу окремих країн щодо процесуального статусу експерта, його компетенції та ролі у кримінальному процесі з метою акумуляції позитивного досвіду та вироблення ефективного механізму його існування в українських реаліях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Про стан розроблення окресленої тематики в українській криміналістичній чи процесуальній науці говорити важко, оскільки праця вітчизняних фахівців, присвячених комплексному аналізу процесуального статусу експерта у кримінальному процесі Польщі, немає. Методологічну основу дослідження формували публікації польських правників М. Блонського, Й. Войцікевича, А. Габерле, П. Гірдовоїня, М. Грегорович, М. Зброєвської, П. Крушинського, Е. Марчіняк, К. Пахніка, М. Пенкалі, М. Цалкевіч (M. Błoński, J. Wójcikiewicz, A. Gaberle, P. Girdwoyń, M. Hrehorowicz, M. Zbrojewska, P. Kruzzyński, E. Marciniak, K. Pachnik, M. Pekała, M. Salkiewicz), а також праці наших науковців, які вивчали теоретичні та практичні аспекти функціонування інституту судової експертизи у кримінальному провадженні в Україні (В.І. Алексейчук, А.Р. Белкін, В.А. Журавель, Н.І. Клименко, В.В. Коваленко, І.В. Когу-

тич, В.О. Коновалова, І.А. Колеснікова, М.В. Салтєвський, М.Я. Сегай, В.Ю. Шепітько, В.П. Шибіко, М.Г. Щербаковський та ін.)

Метою статті є системний аналіз процесуального статусу експерта у кримінальному провадженні Польщі та пошук позитивного досвіду правової регламентації його діяльності відповідно до європейських стандартів.

Виклад основного матеріалу. Посилена увага до постаті експерта у кримінальному процесі зумовлена тим, що тільки він є специфічним учасником, який володіє спеціальними знаннями, що дає змогу давати фахову вузькоспеціалізовану оцінку фактам, подіям, об'єктам та явищам, пов'язаним із подією злочину. З огляду на це у практиці польського кримінального судочинства, як і українського, висновок експерта часом трактується як «коронний доказ» (*dowód koronny*), що означає, що у разі якихось сумнівів щодо справи або вини обвинуваченого суд чи прокурори перекладають тягар відповідальності за прийняте процесуальне рішення на експерта [1, с. 26]. Наука повинна використовуватись для потреб кримінального процесу в такому обсязі, в якому це тільки можливо, як справедливо зазначає Й. Стоєр-Планьска, однак надмірна абсолютнізація наукових доказів (*dwodów naukowych*) може мати негативний вплив на реалізацію засади вільної оцінки доказів [2, с. 60, 61].

Розпорядженням Міністра юстиції Республіки Польща від 24.01.2005 р. «У справі судових експертів» встановлено, що особи призначаються експертами терміном на 5 років і повноваження закінчуються із закінченням календарного року. Експертом може бути особа, яка повною мірою користується цивільними і громадянськими правами; має 25 років; має теоретичні та практичні спеціальні знання

у певній галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла, а також інші вміння, з огляду на які вона має бути призначена; присягає належно виконувати обов'язки експерта; висловлює згоду бути призначеною експертом [3].

Процесуальну регламентацію діяльності польського експерта знаходимо у розділі 22 «Експерти, перекладачі, спеціалісти» глави V «Докази» КПК Польщі (ст. ст. 193–203). Так, зі змісту ст. 193 §1 КПК Польщі випливає, що залучення експерта або експертів вважається необхідним за виникнення двох умов: по-перше, необхідно встановити обставини, які мають істотне значення для вирішення справи; по-друге, встановлення цих обставин вимагає спеціальних знань. Визначення поняття «експерт» чи поняття «судова експертиза» взагалі відсутні. Польські правники умовно прирівнюють експерта до «зовнішнього засобу фахових знань» (*zewnętrznygo zasobu wiedzy fachowej*), до якого звертаються суд чи прокурор у разі необхідності використання цих знань для видання правильного рішення [1, с. 28].

Існує чотири основні концепції, що відображають статус експерта у кримінальному провадженні:

- 1) концепція «наукового судді»;
- 2) концепція «судовий експерт – помічник суду»;
- 3) концепція «судовий експерт – свідок»;
- 4) концепція «судовий експерт – самостійний учасник судочинства» [4, с. 142].

Для того щоб дійти висновку, яка ж концепція домінує у правовій доктрині польського кримінального процесу, необхідно проаналізувати права, обов'язки та відповідальність цього суб'єкта. Розглянемо докладніше кожен із цих елементів.

Права експерта. На відміну від КПК України (ст. 69), польське кримінально-процесуальне законодавство не містить окремої норми, яка б визначала процесуальний статус такого учасника кримінального провадження, як експерт [5]. Зацікавлені особи (захисники, правники, самі експерти) змушені шукати елементи процесуального статусу експерта в різних правових нормах, у судовій практиці та наукових коментарях. Як наслідок, виникають розбіжності у поглядах щодо того, що є правом, а що – обов'язком. До прикладу, каталог прав експерта, запропонований К. Пахніком, охоплює такі права, як:

- право надання висновку (обмежене сферою спеціальності експерта і видом спеціальних знань, якими він володіє);
- право відмови від виконання функцій експерта;
- право знайомитися із матеріалами справи;
- право участі в судовому розгляді та інших процесуальних діях, а також активності під час їх провадження;
- право проведення досліджень та розпорядження відповідними матеріалами для досліджень;
- право на винагороду та повернення коштів; право на посилений захист [6, с. 103–104].

Натомість Г. Копчинські вважає підготовку висновку основним обов'язком експерта, а не правом. Автор багаторазово вказує, що фундаментальним обов'язком експерта є виконання незалежної і ретельної експертизи на вимогу уповноваженого органу, а також презентація на підставі виконаних досліджень висновку (думки) у формі і в термін, визначені цим органом [7, с. 58, 59, 63].

Серед інших прав вчені вирізняють:

- право задавання питань;
- право присутності у процесуальних діях;
- право репліки (хоча ці три вказані вище права можуть охоплюватися правом участі у судовому розгляді та інших процесуальних діях, а також активності під час їх провадження);
- право зміни вже виданого висновку;
- право ініціативи у пошуку доказів;
- право подання скарг;
- право використання судового титулу експерта;

– право відмови від надання висновку, коли матеріали для дослідження є недостатніми [7, с. 63].

Варто звернути увагу на останнє вказане право, оскільки тут воно видається краще сформульованим, ніж в авторській редакції К. Пахніка («право до відмови виконання функцій експерта»), однак більш коректно це право мало би звучати у такій формі, як «право подавати клопотання про неможливість надання висновку». Підставою для користування таким правом може бути або недостатність дослідницького матеріалу, або недостатність знань чи кваліфікації експерта. У ситуації, коли експерт сам стверджує, що не має достатньої кваліфікації, важко собі уявити, що суд змусить його до видання висновку [7, с. 63]. Суттєвим є те, що експерт не має права презентувати власні судження щодо усієї справи та виходити за межі питань, для з'ясування яких він був покликаний [1, с. 28].

Обов'язки експерта. Типовий каталог обов'язків експерта охоплює такі елементи:

- виконувати функції експерта;
- з'являтися за викликом уповноважених процесуальних органів і давати висновок;
- бути в розпорядженні процесуального органу;
- скласти присягу;
- проводити дослідження та опрацювати на їх підставі експертну думку;
- проводити експертизу особисто;
- дати процесуальному органу висновок;
- не розголошувати інформацію, отриману у процесі виконання експертизи;
- повідомити про правопорушення, якщо під час проведення експертизи виявились факти, що вказують на їх вчинення;
- бути сумлінним і безстороннім під час виконання функцій експерта;
- невідкладно повідомити процесуальному органу про неможливість виконання обов'язків експерта зі вказівкою причини та обґрунтування клопотання про звільнення від обов'язку давання висновку;
- відмовитись давати висновок у конкретній справі, якщо експерт не володіє достатньою кваліфікацією;
- вказати процесуальному органу залучити додаткового експерта чи експертів;
- вказати відомі експерту причини, що є підставою для його вилучення [6, с. 104–105; 7, с. 58–59].

Відповідальність експерта. Відповідно до ст. 233 § 4 КПК Польщі експерти несуть кримінальну відповідальність за надання фальшивого висновку (поняття «фальшивий» не уточнюється) і підлягають позбавленню волі на строк до трьох років. Крім того, у ст. 285 § 1 КПК передбачено можливість накладення на експерта грошового стягнення (до 3000 злотих) за нез'явлення без поважних причин на виклики процесуального органу, що здійснює провадження, або за залишення місця проведення процесуальних дій до їх завершення без дозволу процесуального органу. У разі систематичного ухилення від виконання функцій експерта можна застосувати незалежно від грошового стягнення арешт на час, що не перевищує 30 днів (ст. 287 § 2 КПК Польщі).

Додаткової уваги потребує аналіз співвідношення процесуального статусу експерта та процесуального статусу інших учасників кримінального провадження.

Експерт – спеціаліст. Автори чи не кожного наукового видання, присвяченого аналізу статусу експерта, справедливо звертають увагу на той факт, що спеціаліста не можна вважати експертом у зв'язку з низькою чинників. Зі змісту правових норм ст. 205, 206 КПК Польщі випливає перелік таких відмінностей:

- обмежений перелік процесуальних дій, у яких може брати участь спеціаліст;
- визначені конкретні цілі виклику спеціаліста (виконання технічних дій, наприклад вимірів, обраховувань, фотографій, фіксації слідів);

– спеціаліст також складає присягу перед початком процесуальної дії, яка відрізняється від присяги експерта (не повинен говорити про значення своїх слів, бо не видає ані усного, ані письмового висновку);

– спеціалістів не стосуються норми ст. 194, 197, 200, 202 КПК Польщі;

– спеціаліста можна допитати як свідка.

Спеціаліст не виконує експертиз, не дає висновку, не дає порад і консультацій (винятком є технік-криміналіст на місці події), займається винятково технічним обслуговуванням та документуванням. Експерт може не виконувати експертизу, а брати участь у слідчих та інших процесуальних діях, тоді він є консультантом, але не спеціалістом [8, с. 45–46]. В Україні тематика розмежування правового статусу цих двох учасників кримінального провадження також активно розробляється [4; 9; 10; 11].

Експерт – свідок. У деяких країнах процесуальний статус експерта може зливатися із статусом свідка. Наприклад, американське право, за словами П. Гірвойна, не розрізняє серед джерел особистих доказів показання свідка, пояснення обвинуваченого чи думку експерта, вважаючи усіх цих осіб свідками. Відмінність полягає тільки в тому, що свідок-експерт має можливість висловлювати свою думку (висновок) на певну тематику [12, с. 13]. У Польщі експерт не змінює і не втрачає свого статусу під час його допиту і фактично продовжує давати висновок тільки в усній формі, оскільки типовим предметом допиту експерта є саме з'ясування питань, що виникли у зв'язку із раніше наданим висновком [13, с. 205]. Як зазначає Я. Відацкі, отримання від експерта змісту усного висновку має форму допиту експерта [14, с. 133].

Зовсім інше розв'язання буде у ситуації, коли експерт справді виявився свідком події. У такому разі, очевидно, він буде у кримінальному процесі виступати у статусі свідка, однак залучити його як експерта процесуальний орган вже не зможе. Така обставина є підставою для відводу експерта відповідно до ст. 196 § 1 КПК Польщі. Аналогічно експерт, який прибув на місце події і допомагає слідчо-оперативній групі збирати докази (виявляти, фіксувати, документувати, упаковувати сліди, речі і т. д.), не може виконувати дослідження такого доказового матеріалу і надавати свій висновок. І хоча КПК Польщі у цьому разі не передбачає категоричної неможливості залучення такого фахівця для проведення експертизи, судово-слідча практика рекомендує уникати такого підходу збирання доказів у справі з метою нівелювання можливих звинувачень в односторонності та необ'єктивності.

Експерт – суддя. Така кореляція, звичайно, має умовний характер, оскільки не йдеться про пряму можливість заміщення судді експертом. Хоча, наприклад, у сучасній Швеції окремі експерти (економісти, фахівці у галузі податків) мають настільки широку компетенцію (аж до участі у складі суду, який розглядає кримінальну справу), що це дає підстави правникам називати їх «суддями фактів». Такий правовий інститут упроваджено з метою забезпечення процесуальної економії часу, оскільки судді, який не є носієм таких спеціальних знань, довелося би значно більше

часу витратити на вивчення та оцінку обставин вчинення злочину [12, с. 58]. Такої моделі співпраці між судом та експертами у польському кримінальному провадженні не існує. Суддя (суд) повинен здійснювати ретельну оцінку висновку, а не вірити безмежно у непомилність, досвід та досконалу кваліфікацію експерта. Цій тематиці присвячено чимало фахових праць польських колег [15; 16; 17; 18; 19; 20].

У системі польського правосуддя результати експертизи не мають значення «супердоказу» і підлягають контролю, як і інший доказовий матеріал. Висновок експерта оцінюється як із формальної, так і зі змістовної сторони, а судді, прокуророві, працівнику слідчого відділу верифікувати належить не тільки відповіді на питання, але й методики, застосовані під час досліджень. Безумовно, при цьому виникає проблема, пов'язана із необхідністю відповідної процесуальної особи розуміти «герметичну» мову експертів, адже, щоб оцінювати наукове джерело доказу, потрібно мати спеціальну підготовку. Окремої уваги заслуговує тематика оцінки і використання результатів некатегоричних висновків.

У разі вагомих сумнівів щодо розуміння змісту результатів дослідження або взагалі якості висновку уповноважений процесуальний орган може:

а) викликати того ж експерта з метою роз'яснення та доповнення наданого висновку;

б) призначити додаткову експертизу і доручити її проведення тому ж експертові;

в) призначити комплексну експертизу і доручити її проведення тому ж експертові разом з експертами інших спеціальностей;

г) призначити повторну експертизу і доручити її проведення іншому експертові;

д) призначити абстрактну експертизу (інший експерт не отримує самого дослідницького матеріалу, а дає висновок щодо коректності дій іншого експерта, застосованої ним методики, інтерпретації ним отриманих показників тощо);

е) провести одночасний допит кількох експертів, якщо раніше вже були проведені експертизи і їх висновки суперечать один одному.

У будь-якому разі суд повинен обґрунтувати рішення про прийняття або неприйняття висновку експерта як джерела доказу [17, с. 116].

Висновки. Завершуючи, можемо підсумувати, що, поперше, процесуальний статус експерта у польському кримінальному процесі загалом забезпечує належне правове поле для ефективного виконання експертом своїх функцій та гарантування дієвості правового інституту судової експертизи; по-друге, аналіз кримінального процесуального законодавства двох країн дає змогу стверджувати, що правовий статус експерта в Україні дуже схожий із правовим статусом цього суб'єкта у Польщі. Однак у межах обміну позитивним досвідом можемо запропонувати усунути прогалину у польському процесуальному законодавстві, впровадивши визначений каталог прав та обов'язків експерта.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Calkiewicz M. Wykorzystanie opinii biegłego w polskim procesie karnym / M. Calkiewicz // Problemy kryminalistyki. – 2008. – 259 (styczeń-marzec). – S. 26–36.
2. Stojer-Polańska J. Kryminalistyka w mediach. Wpływ seriali kryminalnych na postępowanie karne // J. Stojer-Polańska. – Poznań: Silva Rerum, 2016. – 345 s.
3. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie biegłych sądowych (Dz.U. z 2005 nr 15 poz. 133).
4. Дудич А.В. Поняття судового експерта як учасника кримінального провадження / А.В. Дудич // Наше право. – 2014. – № 6. – С. 138–143.
5. Kodeks postępowania karnego: Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. (Dz. U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.). // Kodeks karny. Kodeks postępowania karnego; 30. wydanie; stan prawny: wrzesień 2016 r. – Warszawa: C.H.Beck, 2016. – 481 s.
6. Pachnik K. Biegli w praktyce sądowej / K. Pachnik. – Siedlce: Wydawnictwo: Unitas, 2015. – 307 s.
7. Kopczyński G. Konfrontacja biegłych w polskim procesie karnym / G. Kopczyński. – Warszawa: Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2008. – 269 s.
8. Kryminalistyka: przewodnik pod. red. D.Wilka. – Toruń: Dom organizatora, 2013. – 311 s.

9. Щербаковський М.Г. Проведення та використання судових експертиз у кримінальному провадженні / М.Г. Щербаковський. – Харків: В деле, 2015. – 560 с.
10. Шульженко А.В. Процесуальний статус та особливості процесуальної діяльності експерта і спеціаліста / А.В. Шульженко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. юриспруденція. – 2016. – № 19. – С. 132–134.
11. Глушкова Д.Г. Співвідношення понять «спеціаліст» та «судовий експерт» за новим процесуальним законодавством України / Д.Г. Глушкова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: visnyk.univd.edu.ua/?controller=service&action=download&download=10227.
12. Girdwoyń P. Opinia biegłego w sprawach karnych w europejskim systemie prawnym / P. Girdwoyń. – Warszawa: Stowarzyszenie Absolwentów Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, 2011. – 182 s.
13. Gaberle A. Dowody w sądowym procesie karnym / A. Gaberle. – Warszawa: Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2010. – 416 s.
14. Kryminalistyka: pod. red. J. Widackiego – Warszawa: C.H. Beck, 2016. – 462 s.
15. Żolna M.M. Kryteria oceny biegłych / M.M. Żolna // Problemy kryminalistyki. – 2008. – 259 (styczeń–marzec). – S. 44–48.
16. Całkiewicz M. Ocena dowodu z opinii biegłego przez organ procesowy w postępowaniu karnym / M. Całkiewicz // Problemy kryminalistyki. – 2008. – 260 (kwiecień–czerwiec). – S. 55–61.
17. Bronowska K. Teoretyczne zagadnienia kontroli ekspertyzy i oceny opinii biegłego / K. Bronowska // Kryminalistyka i nauki penalne wobec przestępczości / pod. red. H. Kołeckiego. – Poznań: Wydawnictwo Poznańskie, 2008. – S. 103–117.
18. Kwiatkowska-Wójcikiewicz V., Wójcikiewicz J. Sędziowie wobec dowodu naukowego / V. Kwiatkowska-Wójcikiewicz, J. Wójcikiewicz // Kryminalistyka i inne nauki pomocowe w postępowaniu karnym / pod. red. J. Kasprzaka, B. Młodziejowskiego. – Olsztyn: PG Sp. z o.o., 2009. – S. 43–57.
19. Gurgul J. Jeszcze raz o swobodniej ocenie opinii biegłego / J. Gurgul // Współczesna kryminalistyka. Wyzwania i zagrożenia / pod. red. V. Kwiatkowskiej-Wójcikiewicz, M. Zubańskiej – Szczytno: Wyższa szkoła policji w Szczytnie, 2015. – S. 41–61.
20. Hrehorowicz M. Opinia biegłego w sprawach karnych gospodarczych i jej ocena sądowa / M. Hrehorowicz. – Poznań: Wydawnictwo Poznańskie, 2013. – 388 s.

УДК 343

НЕГЛАСНІ СЛІДЧІ (РОЗШУКОВІ) ДІЇ: ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ

UNDERCOVER INVESTIGATIVE (SEARCH) ACTIONS: THEORETICAL PROBLEMS AND PRACTICE OF APPLICATION

Іваненко О.В.,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри конституційного права, історії та теорії держави і права
Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого
Міжрегіональної академії управління персоналом

У статті досліджено таку правову категорію, як негласні слідчі (розшукові) дії з метою удосконалення теоретичних аспектів та практики їх застосування органами досудового слідства України. Авторка статті акцентує увагу на необхідності глибинного аналізу та переосмислення сутності феномену НСРД з боку наукового середовища та практичних працівників на основі здобутого досвіду правозастосовної діяльності; систематизації та узагальнення нормативного забезпечення зазначеного правового інституту; усунення термінологічних суперечностей та розбіжностей у законодавчій площині в частині регламентації НСРД, а також визначення пріоритетних напрямів подальших наукових досліджень зазначеного правового інституту з метою удосконалення його функціонування тощо.

Ключові слова: негласні слідчі (розшукові) дії, слідчий, прокурор, оперативні підрозділи, кримінальне провадження, досудове слідство, оперативно-розшукова діяльність.

В статье исследована такая правовая категория, как негласные следственные (розыскные) действия с целью усовершенствования теоретических аспектов и практики их применения органами досудебного следствия Украины. Автор статьи акцентирует внимание на необходимости глубокого анализа и переосмысления сущности феномена НСРД со стороны научной среды и практических работников на основе полученного опыта правоприменительной деятельности; систематизации и обобщения нормативного обеспечения указанного правового института; устранения терминологических противоречий и разногласий в законодательной плоскости в части регламентации НСРД, а также определения приоритетных направлений дальнейших научных исследований указанного правового института с целью усовершенствования его функционирования.

Ключевые слова: негласные следственные (розыскные) действия, следователь, прокурор, оперативные подразделения, уголовное производство, досудебное следствие, оперативно-розыскная деятельность.

The article explores such a legal category as secret investigative (investigative) actions with the purpose of improving the theoretical aspects and practice of their application by the bodies of pre-trial investigation of Ukraine. The author of the article emphasizes the need for in-depth analysis and rethinking of the essence of the NSDC phenomenon from the scientific community and practitioners on the basis of the gained experience of law enforcement activities; Systematization and generalization of regulatory support for the said legal institution; Elimination of terminological contradictions and disagreements in the legislative plane regarding the regulation of the NSDC; As well as determining the priority directions for further scientific research of this legal institution with a view to improving its functioning.

Key words: secret investigative (search) actions, investigator, prosecutor, operational units, criminal proceedings, pre-trial investigation, operative-search activity.

Постановка проблеми. Із прийняттям у 2012 році Кримінально-процесуального кодексу України (далі – КПК України), яким було регламентовано правовий інститут негласних слідчих (розшукових) дій, було створено серйозний негативний дисонанс у діяльності щодо проведення досудового слідства в частині взаємодії слідчого з

оперативними працівниками. Ця новела суттєво розширила компетенції слідчого, обмеживши при цьому значною мірою повноваження та можливості оперативного співробітника, фактично позбавивши його права на проведення самостійних оперативно-розшукових дій, які за нових обставин можуть проводитися винятково за дорученням